

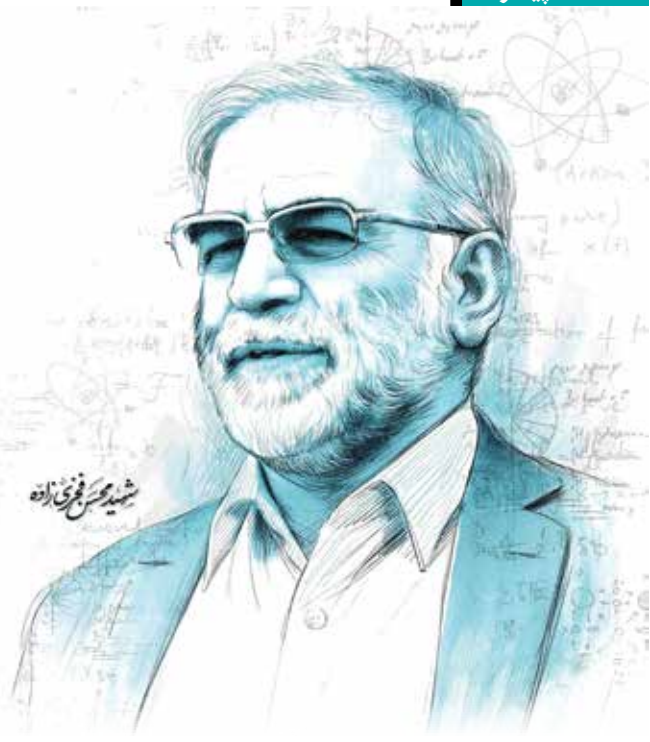
علیت»، دسته دیگر، تغییر در مفهوم «نظریه اندازه‌گیری» و... اما برادر فخری‌زاده، چالش عمده به وجود آمده را خودزنی و زیر سؤال بردن فیزیک از طریق ضربه به «ارزش معلومات تجربی» می‌داند، چه از این پس، معلوم نخواهد بود که یافته‌های علوم تجربی تا چه میزان بازنمود واقعیت هستی و هستی واقعی است؟

نظریه‌پرداز شهید، مثال می‌زند که اینشتین بر اساس یافته‌های ماکس پلانک برای نور، ماهیتی دوگانه قائل بود و آن را از سویی ذره و «فوتون» و از طرفی «موج» دانست و این یک چاله معرفتی است زیرا وقتی در یک آزمایش، خاصیت موجی نور و در دیگری خاصیت ذره‌ای آن مشاهده شود یعنی بسته به نوع ترتیبات آزمایش، «نور» هر بار یکی از خواص خود را بروز می‌دهد و این پدیده در کل طیف الکترومغناطیس جاری است. فخری‌زاده یادآوری می‌کند که «دوبروی» نیز تأسی به «اینشتین» می‌کند حال آنکه سؤال مهم‌تر این بود که اصولاً فوتون چیست؟ و ذره مادی الکترون در واقع و نفس‌الامر چیست؟ موج است یا ذره یا حالتی دیگر از وجود؟ ماهیت الکترون چیست پیش از آنکه به مشاهده درآید؟ نه فیزیک و نه فلسفه پاسخی ندادند و با آنکه حدود صد سال از تکامل این دو نظریه می‌گذرد حتی یک پیشنهاد تجربی هم ارائه نشده است. شهید محسن در مثالی دیگر این وضعیت را در تئوری‌های آرایش ذرات در هسته اتم به پرسش می‌گذارد. کدام مدل

خدایی ناقص رسید؟ او قاطعانه، فیزیک را بستری کارآمد (نه بیشتر و نه کمتر) برای عرفانی مستظهر به «طبیعت‌شناسی» می‌خواند و می‌گوید فیزیک در اندازه خود، جلوه‌هایی زیبا و باشکوه از حضرت حق به نمایش می‌گذارد و من شخصاً از فیزیک نه تنها لذت حل مسأله، بلکه لذت معنوی برده‌ام و بر ایامم افزوده است. شهید محسن در شگفت است که چگونه کسانی در اروپا توانستند از یک «جهان منسجم» و «مکانیک معنادار» به الحاد یا بی‌معنا دیدن هستی برسند؟ و چرا به سهمیه تجربی و ریاضی از ذهن خود بسنده کردند؟ مگر عقل، بویژه وقتی مؤیدات علم پشت آن می‌ایستد، راهی برای «الحاد» یا «شکاکیت» (که دشمن خونی «عقل» است) باز گذارده است؟ اینان از کدام بیراهه رفتند که به بیغوله رسیدند؟

چالشی در «فلسفه علم» از منظر پاسدار شهید محسن فخری‌زاده

۵. شهید محسن سپس به چالش‌هایی اشاره می‌کند که گفته می‌شد فیزیک جدید در حوزه معرفت تجربی، فلسفی و حتی عرفانی به وجود آورده که علاوه بر اینکه توسط پاره‌ای نحل‌ها برای اثبات حقانیت خود به غلط، سوءاستفاده شده، هر دسته از فیلسوفان فیزیک نیز در باب مهم‌ترین چالش به وجود آمده پاسخی متفاوت دادند. یکی «نقض

”

شهید فخری‌زاده در نقاط ربط فیزیک با فلسفه و در حلقه وصل «فلسفه علم» و معرفت‌شناسی با مشکلات انسان و نیازهای حیات، درگیر تألیف کتاب‌هایی بود و می‌پرسید چرا نهاد فلسفه اسلامی در صحنه نیست